

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ**

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Практикум з навчальної дисципліни
"ОЦІНКА ЦІННИХ ПАПЕРІВ"**

**для студентів спеціальності
8.03050901 "Облік і аудит"
денної форми навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ, 2013

Затверджено на засіданні кафедри економіки і оцінки майна підприємств.

Протокол № 1 від 03.09.2012 р.

Укладачі: Єфремова Л. В.

Єфремов С. Л.

П69 Практикум з навчальної дисципліни "Оцінка цінних паперів" для студентів спеціальності 8.03050901 "Облік і аудит" денної форми навчання / укл. Л. В. Єфремова, С. Л. Єфремов. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 44 с. (Укр. мов.)

Подано тести і практичні завдання за модулями й темами даної навчальної дисципліни з метою підготовки студентів до практичної роботи на ринку цінних паперів.

Рекомендовано для студентів спеціальності 8.03050901 "Облік і аудит".

Вступ

Практикум з навчальної дисципліни "Оцінка цінних паперів" призначений для самостійної роботи студентів і надає їм можливість апробувати методи оцінки цінних паперів на практиці, перевірити, наскільки добре вони засвоїли теоретичний матеріал навчальної дисципліни.

Розвиток ринкових відносин тісно пов'язаний з ринком цінних паперів, який є одним з макроіндикаторів, відображаючих різноманітні економічні і політичні процеси.

Дійовий фондовий ринок виконує функції переміщення капіталу від інвесторів до виробництва, визначає ефективність використання фінансових ресурсів в окремих секторах економіки, перебігу капіталу з однієї галузі в інші тощо.

Сучасний ринок цінних паперів в Україні поки відноситься до категорії ринків, що розвиваються і продовжують своє формування.

Зрозуміло, що це потребує певного юридично-правового оформлення, відповідного методичного забезпечення, підготовки висококваліфікованих фахівців ринку цінних паперів.

Дуже важливим є також питання обліку та аналізу операцій з цінними паперами, визначення їх вартісної оцінки. У сучасних умовах, коли в Україні проходять процеси приватизації та роздержавлення, які, в свою чергу, пов'язані з акціонуванням власності, нагальною стає проблема оцінки цінних паперів як інструмента інвестування, займу і ринкового товару для продажу, обміну чи застави. Це має значення як в масштабі всієї держави, так і в масштабах кожного окремого підприємства, яке оперує цінними паперами.

Ринок цінних паперів – це особлива сфера ринкових відносин, де завдяки продажу цінних паперів здійснюється мобілізація фінансових ресурсів для задоволення інвестиційних потреб суб'єктів економічної діяльності.

Мета навчальної дисципліни – формування системи теоретичних, методичних і практичних підходів до оцінки цінних паперів як самостійної навчальної дисципліни.

До практикуму ввійшли практичні завдання і тести.

Мета практикуму – підготувати студентів до практичної роботи на ринку цінних паперів.

Залежно від способу вирішення тести поділені на чотири види:

- 1) вибір правильної відповіді;
- 2) виключення невідповідності;

3) пошук альтернативи;

4) термін-визначення.

1. Тест "Вибір правильної відповіді".

Цей тест спрямовано на вивчення правових категорій і понятійного апарату різних типів цінних паперів і професійних видів діяльності на ринку цінних паперів. У тесті необхідно вибрати одну правильну відповідь із запропонованих варіантів.

2. Тест "Виключення невідповідності".

З його допомогою встановлюється відповідність понять визначеної теми. Методом виключення необхідно вказати на ті терміни й формулювання, котрі не мають відношення до цієї теми.

3. Тест "Пошук альтернативи".

Цей тест виявляє, наскільки точно студент знає положення законодавства про ринок цінних паперів і володіє термінологічним апаратом навчальної дисципліни. У ньому необхідно відповісти "Так" або "Ні" на поставленні питання. Тест спрямований на вироблення здатності приймати одне з протилежних суджень.

4. Тест "Термін-визначення".

Він містить ключові терміни за темами навчальної дисципліни, до кожного з яких треба підібрати визначення, дане в завданні.

Після виконання практичних завдань, внесених у такий посібник, студенти отримують тверді навички використання теоретичних знань у стандартних ситуаціях – при рішенні питань про купівлю або продаж визначених фінансових активів.

Практикум підвищує якість навчання студентів і відповідає вимогам, які висуватимуться до сучасного фахівця-випускнику ВНЗ, спирається як на теоретичні дослідження в цій області, так і на законодавчу базу українського цивільного права про цінні папери.

Змістовний модуль 1. Цінні папери в діяльності господарюючого суб'єкта

Тема 1. Поняття, ознаки та класифікація цінних паперів

Тест 1. Вибір правильної відповіді

1. Сфера економічних відносин, пов'язаних з випуском й обігом цінних паперів, – це:

а) ринок нерухомості;

б) ринок цінних паперів;

в) ринок дорогоцінних каменів і дорогоцінних металів.

2. Місце, де відбувається первинна емісія й первинне розміщення цінних паперів – це:

- а) первинний ринок;
- б) вторинний ринок;
- в) третинний ринок.

3. Ринок, де здійснюється купівля-продаж раніше випущених цінних паперів, – це:

- а) первинний ринок;
- б) вторинний ринок;
- в) третинний ринок.

4. Ринок з негайним виконанням угод протягом 1 – 2 робочих днів, не рахуючи дня укладення угоди, – це:

- а) касовий ринок;
- б) терміновий ринок;
- в) організований ринок.

5. Ринок, де здійснюється обіг цінних паперів на основі законодавчо встановлених правил між ліцензованими професійними посередниками, – це:

- а) неорганізований ринок;
- б) касовий ринок;
- в) організований ринок.

6. Ринок, де здійснюється обіг цінних паперів без дотримання єдиних для всіх учасників ринку правил, – це:

- а) організований ринок;
- б) неорганізований ринок;
- в) терміновий ринок.

7. Що відноситься до суб'єктів ринку цінних паперів:

- а) акція;
- б) брокер;
- в) облігація?

8. Що відноситься до об'єктів ринку цінних паперів:

- а) емітент;
- б) інвестор;
- в) акція?

9. До загальноринкових функцій ринку цінних паперів відносять:

- а) акумулюючу функцію;
- б) використання цінних паперів у приватизації;
- в) облікову функцію.

10. До специфічних функцій ринку цінних паперів відносять:

- а) акумулюючу функцію;
- б) перерозподільчу функцію;
- в) облікову функцію?

Тест 2. Виняток невідповідності

1. *Види ринку цінних паперів:*

- а) державні, муніципальні та корпоративні облігації;
- б) біржовий і позабіржовий;
- в) первинний і вторинний;
- г) ринок дорогоцінних металів і страховий ринок;
- д) міжнародний, національний та регіональний;
- е) звичайні і привілейовані акції;
- ж) терміновий і касовий;
- з) організований і неорганізований.

2. *Характерними рисами комп'ютеризованого ринку є:*

- а) відсутність фізичного місця, де зустрічаються продавці і покупці;
- б) торгівля на ринку здійснюється безпосередньо на самій біржі між продавцями і покупцями цінних паперів;
- в) відсутність прямого контакту між продавцями та покупцями;
- г) торгівля ведеться через комп'ютерні мережі, які об'єднують відповідних фондових посередників;
- д) повна автоматизація процесу торгівлі та його обслуговування;
- е) наявність місця, де зустрічаються продавці і покупці;
- ж) роль учасників ринку зводиться в основному тільки до введення своїх заявок на купівлю-продаж цінних паперів у систему торгів;
- з) особистий контакт між продавцями та покупцями.

3. *Характерними рисами традиційного ринку є:*

- а) відсутність фізичного місця, де зустрічаються продавці і покупці;
- б) торгівля на ринку здійснюється безпосередньо на самій біржі між продавцями і покупцями цінних паперів;
- в) відсутність прямого контакту між продавцями та покупцями;
- г) торгівля ведеться через комп'ютерні мережі, які об'єднують відповідних фондових посередників;
- д) повна автоматизація процесу торгівлі та його обслуговування;
- е) особистий контакт між продавцями та покупцями;
- ж) роль учасників ринку зводиться в основному тільки до введення своїх заявок на купівлю-продаж цінних паперів у систему торгів;
- з) наявність місця, де зустрічаються продавці і покупці.

4. До специфічних функцій ринку цінних паперів можна віднести такі:

- а) акумулюючу;
- б) регулюючу;
- в) стимулюючу;
- г) контрольну;
- д) облікову;
- е) цінову;
- ж) інформаційну.

5. До загальноринкових функцій ринку цінних паперів відносять:

- а) перерозподільчу;
- б) регулюючу;
- в) стимулюючу;
- г) контрольну;
- д) обліковий;
- е) цінову;
- ж) інформаційну.

6. Структура ринку цінних паперів складається з таких компонентів:

- а) суб'єкти ринку – учасники ринку;
- б) об'єкти ринку – цінні папери;
- в) власне ринок – операції на ринку;
- г) регулювання ринку цінних паперів;
- д) оцінювач;
- е) девелопер;
- ж) ріелтор;
- з) інфраструктура ринку.

7. До об'єктів ринку цінних паперів відносяться:

- а) акції;
- б) облігації;
- в) емітенти;
- г) векселі;
- д) інвестори;
- е) брокери;
- ж) дилери;
- з) чеки.

8. *До суб'єктів ринку цінних паперів відносяться:*

- а) акції;
- б) облігації;
- в) чеки;
- г) векселі;
- д) депозитарій;
- е) реєстроутримувачі;
- ж) коносаменти;
- з) брокери.

9. *Інфраструктура ринку цінних паперів включає в себе:*

- а) депозитарії;
- б) реєстраторів (реєстраторів);
- в) органи державного регулювання;
- г) акції;
- д) облігації;
- е) емітентів;
- ж) інвесторів;
- з) інформаційні агентства.

10. *Вторинний ринок має такі особливості:*

- а) обслуговує випуск (емісію);
- б) обслуговує обіг раніше випущених цінних паперів;
- в) визначає дійсний курс цінних паперів;
- г) визначає номінальну вартість цінних паперів;
- д) забезпечує ліквідність цінних паперів.

Тест 3. Пошук альтернативи

Необхідно відповісти "Так" або "Ні"

1. Ринок, який організований фондовою і працюючими на ній брокерськими та дилерськими фірмами, – це позабіржовий ринок?

2. Сфера обігу цінних паперів, не допущених до котирування на фондових біржах, – це біржовий ринок?

3. За способом торгівлі ринок цінних паперів ділиться на традиційний і комп'ютеризований?

4. Залежно від часу і способу надходження цінних паперів в обіг він поділяється на первинний і вторинний

5. Залежно від місця торгівлі ринок цінних паперів ділиться на біржової й позабіржової?

6. Залежно від походження цінних паперів розрізняють ринки основних і похідних цінних паперів?

7. Залежно від терміну обігу цінних паперів ринок поділяють на ринки: коротко-, середньо-, довгострокових і безстрокових цінних паперів?

8. Мета ринку цінних паперів полягає в здійсненні посередництва в русі тимчасово вільних грошових коштів від інвесторів до емітентів цінних паперів?

9. Основним законом, що регулює різні сторони ринку цінних паперів і діяльності його учасників, є Закон "Про ринок цінних паперів"?

10. Чи є ринок цінних паперів частиною фінансового ринку?

Тест 4. Термін-визначення

Знайдіть у правій колонці визначення термінів, зазначених у лівій колонці.

1	Ринок цінних паперів	1	Ринок, де проводиться обіг цінних паперів, які випущені раніше
2	Первинний ринок цінних паперів	2	Сфера обігу цінних паперів, які не допущені до котирування на фондових біржах
3	Вторинний ринок цінних паперів	3	Обіг цінних паперів на основі законодавчо встановлених правил між ліцензованими професійними посередниками
4	Біржовий ринок	4	Сфера економічних відносин, пов'язаних з випуском і обігом цінних паперів
5	Позабіржовий ринок	5	Ринок, на якому укладають різноманітні по виду операції з терміном дії, що перевищують 2 робочих дні
6	Строковий (форвардний) ринок	6	Ринок з негайним виконанням угод протягом 1 – 2 робочих днів, не рахуючи дня укладення угоди
7	Організований ринок	7	Обіг цінних паперів без дотримання єдиних для всіх учасників ринку правил
8	Комп'ютеризований ринок	8	Ринок, який обслуговує випуск (емісію) й первинне розміщення цінних паперів

Тема 2. Правові аспекти цінних паперів як інвестиційних інструментів

Тест 1. Вибір правильної відповіді

1. *Юридична особа або органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування, несучі від свого імені зобов'язання перед власниками цінних паперів щодо здійснення прав, закріплених ними, – це:*

- а) емітент;
- б) інвестор.

2. *Діяльність щодо укладання цивільно-правових угод з цінними паперами від імені і за рахунок клієнта або від свого імені і за рахунок клієнта, на підставі платне договорів з клієнтом, – це:*

- а) брокерська діяльність;
- б) дилерська діяльність;
- в) депозитарна діяльність.

3. *Визначте види професійної діяльності на ринку цінних паперів, які можуть бути об'єднані однією юридичною особою:*

- а) клірингова діяльність і діяльність з ведення реєстру власників цінних паперів;
- б) брокерська і дилерська діяльність;
- в) депозитарна діяльність і діяльність з ведення реєстру власників цінних паперів.

4. *Основним завданням саморегулювних організацій на ринку цінних паперів є:*

- а) отримання максимального прибутку;
- б) установлення правил і стандартів професійної діяльності;
- в) оподаткування.

5. *Хто здійснює державне регулювання ринку цінних паперів:*

- а) саморегульована організація;
- б) державна комісія з цінних паперів та фондового ринку;
- в) біржа?

6. *Відкриття особистих рахунків для власників емісійних цінних паперів здійснює:*

- а) регістратор;
- б) депозитарій;
- в) клірингова організація.

7. Хто здійснює операції купівлі-продажу цінних паперів від свого імені і за свій рахунок шляхом прилюдного оголошення цін купівлі та продажу цих цінних паперів:

- а) дилер;
- б) брокер;
- в) довірчий керуючий?

8. Органи, що контролюють діяльність ринку цінних паперів:

- а) Кабмін України;
- б) Верховна Рада України;
- в) Президент України;
- г) державна комісія з цінних паперів і фондового ринку.

9. Дати повне визначення. "Система правового регулювання ринку складається із таких елементів":

- а) податкових інспекторів;
- б) рекомендацій, що визначаються традиціями країни;
- в) постійних членів ринку;
- г) контролюючих органів ринку, законодавчих та підзаконних актів, етики ринку, традицій та звичаїв, правил ринку.

10. Сутність головного принципу регулювання обігу цінних паперів:

- а) поставка проти оплати;
- б) термін виплат дивідендів;
- в) зберігання грошей у єдиного депозитарію;
- г) зіставлення усього попиту і пропозиції незалежно від місця їх існування.

Тест 2. Виняток невідповідності

1. Види професійної діяльності на ринку цінних паперів:

- а) дилерська діяльність;
- б) клірингова діяльність;
- в) діяльність інвестиційного фонду;
- г) брокерська діяльність;
- д) депозитарна діяльність;
- е) трастова діяльність;
- ж) оціночна діяльність;
- з) реєстраційна діяльність.

2. Договір, що укладається на ринку цінних паперів між професійним учасником ринку й інвестором, – це договір:

- а) комісії;
- б) оренди;
- в) вкладу;
- г) клірингового обслуговування;
- д) довірчого управління;
- е) доручення;
- ж) на ведення реєстру.

3. В обов'язки депозитарію входять:

- а) зберігання сертифікатів цінних паперів, якщо папери випущені в документарній формі;
- б) реєстрація фактів обтяження цінних паперів депонента зобов'язаннями (застава, ресурсне забезпечення та ін.);
- в) ведення окремого від інших рахунку депонента з вказівкою дати і підстави кожної операції за рахунком;
- г) передача депоненту всієї інформації про цінні папери, отриманої депозитарієм від емітента або держателя реєстру власників цінних паперів;
- д) інкасація та перевезення цінних паперів;
- е) перевірка сертифікатів цінних паперів на справжність;
- ж) ведення реєстру власників цінних паперів;
- з) виконання ролі посередника між емітентом та інвестором.

4. Інституціональні інвестори – це:

- а) держава;
- б) акціонерні товариства;
- в) спеціалізовані інститути (страхові компанії, пенсійні фонди);
- г) банки;
- д) фізичні особи;
- е) приватні підприємці;
- ж) акціонерні інвестиційні фонди.

5. До функцій державного регулювання належать:

- а) створення законодавчих актів;
- б) реєстрація цінних паперів;
- в) ліцензування діяльності професійних учасників ринку цінних паперів;
- г) нагляд за фінансовим станом інвестиційних інститутів та ін.;
- д) забезпечення гласності і рівної інформованості всіх учасників ринку;
- е) забезпечення стабільності грошового обігу;

- ж) контроль та підтримання правопорядку на ринку цінних паперів;
- з) облік операцій, здійснених з цінними паперами.

6. *Організації, що належать до саморегульованим на ринку цінних паперів, такі:*

- а) фондові біржі;
- б) УАТЦП;
- в) УАДІФК;
- г) УФС;
- д) Національний банк України.

7. *Для передачі іншій особі прав, посвідчених цінним папером на пред'явника достатньо:*

- а) вручити цінний папір цій особі;
- б) вчинити на цьому папері індосамент;
- в) зробити переказ на рахунок іншої особи.

8. *Рішення про емісію облігацій внутрішніх державних позик приймає:*

- а) державна комісія з цінних паперів та фондового ринку;
- б) міністерство фінансів;
- в) міністерство економіки;
- г) Кабмін України.

9. *Які основні умови функціонування ринку цінних паперів?*

- а) інформаційна прозорість ринку;
- б) зниження ризиків інвестицій, можливість прогнозувати і контролювати ризики;
- в) забезпечення ліквідності цінних паперів;
- г) усе перераховане.

10. *Держава та її органи можуть випускати такі цінні папери:*

- а) боргові цінні папери;
- б) пайові цінні папери;
- в) похідні цінні папери;
- г) інвестиційні цінні папери.

Тест 3. Пошук альтернативи

Необхідно відповісти "Так" або "Ні"

1. Юридична особа або органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування, які несуть від свого імені зобов'язання перед власниками цінних паперів щодо здійснення прав, закріплених ними, – *це інвестори?*

2. Фізичні та юридичні особи, які мають тимчасово вільні кошти і бажають інвестувати їх для отримання додаткових доходів, – *це емітенти?*

3. Акціонерні товариства належать до інституціональних інвесторів?
4. Членами саморегулюючої організації професійних учасників ринку цінних паперів можуть бути тільки професійні учасники ринку цінних паперів?
5. Фондова біржа може бути зареєстрована як акціонерне товариство?
6. Діяльність з організації торгівлі на ринку цінних паперів може здійснювати тільки регістратор?
7. Сукупність технічних, технологічних і організаційних засобів, що дозволяють укладати угоди з цінними паперами, звіряти їх параметри, – це торгова система?
8. Депозитарієм може бути тільки юридична особа?
9. Чи може особа, яка на професійній основі здійснює діяльність з ведення реєстру, поєднувати її з іншими видами діяльності на ринку цінних паперів?
10. Чи має депозитарій право розпоряджатися цінними паперами депонента, управляти ними або здійснювати від імені депонента будь-які дії з цінними паперами, крім здійснюваних за дорученням депонента, у випадках, передбачених депозитарним договором?

Тест 4. Термін-визначення

Знайдіть у правій колонці визначення термінів, зазначених у лівій колонці.

1	Брокерська діяльність	1	Надання юридичних, економічних, технічних, навчальних та інших видів консультацій за цінними паперами
2	Дилерська діяльність	2	Надання послуг щодо збереження, передачі і обліку цінних паперів
3	Клірингова діяльність	3	Введення реєстрів власників цінних паперів
4	Депозитарна діяльність	4	Здійснення операцій зі збирання, перевірки й підготовки документів щодо виконання за цінними паперами
5	Учасники ринку цінних паперів	5	Здійснення угод з цінними паперами від власної особи і за свій рахунок
6	Емітенти цінних паперів	6	Здійснення угод з цінними паперами в ролі комісонера чи довіреної особи
7	Реєстраторська діяльність	7	Фізичні і юридичні особи, які продають і купують цінні папери, або обслуговують їх оборот і рахунки за ними
8	Консалтингова діяльність	8	Господарючі суб'єкти, які хочуть залучити додаткові фінансові ресурси

Тема 3. Особливості обліку операцій з цінними паперами

Тест 1. Вибір правильної відповіді

1. Цінні папери, в основі яких лежать майнові права на який-небудь актив, – це:

- а) похідні цінні папери;
- б) основні цінні папери;
- в) емісійні цінні папери.

2. Лістинг – це:

- а) список членів фондової біржі;
- б) котирування акцій;
- в) включення цінних паперів у котирувальний список.

3. Що таке "емісійний дохід" акціонерного товариства:

- а) різниця між номінальною вартістю акції та ціною її фактичного продажу на вторинному ринку;
- б) дохід від продажу акцій при первинній емісії за цінами вище номіналу;
- в) дохід від продажу акцій, який отримує посередник, здійснює розміщення акцій на основі договору з емітентом?

4. Делістинг – це:

- а) включення цінних паперів у котирувальний список;
- б) виключення цінних паперів з котирувального списку;
- в) список членів фондової біржі.

5. Відчуження емітентом цінних паперів їх першим власникам шляхом укладення цивільно-правових угод – це:

- а) емісія;
- б) розміщення цінних паперів;
- в) кліринг.

6. Цінні папери, що передбачають повернення суми боргу до певної дати і виплату певного відсотка, – це:

- а) боргові цінні папери;
- б) пайові цінні папери;
- в) безстрокові цінні папери.

7. Цінні папери, які за певних умов обмінюються на інші види паперів того ж емітента, – це:

- а) конвертовані цінні папери;
- б) неконвертовані цінні папери;
- в) емісійні цінні папери.

8. *Прибутковість і ліквідність цінного паперу:*

- а) підвищуються та знижуються одночасно;
- б) взаємопов'язані таким чином, що при зростанні ліквідності падає прибутковість, і навпаки;
- в) не мають взаємозв'язку.

9. *За формою вкладення коштів цінні папери бувають:*

- а) боргові та пайові цінні папери;
- б) емісійні та неемісійні цінні папери;
- в) іменні, ордерні і пред'явницькі цінні папери.

10. *За економічною сутністю цінні папери бувають:*

- а) акція, облігація, вексель, коносамент, варант та ін.;
- б) емісійні та неемісійні цінні папери;
- в) іменні, ордерні і пред'явницькі цінні папери.

Тест 2. Виняток невідповідності

1. *Цінними паперами, на яких ставиться передаточний напис, є:*

- а) заставна;
- б) подвійне складське свідоцтво;
- в) опціонний контракт на продаж;
- г) акція;
- д) вексель.

2. *Цінні папери, що обслуговують обіг товарі та нерухомого майна, – це:*

- а) подвійне складське свідоцтво;
- б) товарно-транспортна накладна;
- в) заставна;
- г) просте складське свідоцтво;
- д) коносамент.

3. *Цінними паперами, які можуть бути тільки іменними, є:*

- а) житловий сертифікат;
- б) вексель;
- в) опціон емітента;
- г) облігація;
- д) інвестиційний пай;
- е) чек;
- ж) облігація з іпотечним покриттям;
- з) банківський ощадний сертифікат.

4. Цінні папери, що випускаються виключно банками, – це:

- а) ощадна книжка на пред'явника;
- б) чек;
- в) заставна;
- г) депозитний сертифікат;
- д) іменна ощадна книжка;
- е) ощадний сертифікат;
- ж) банківська гарантія;
- з) кредитна банківська карта.

5. Борговими цінними паперами є:

- а) акція;
- б) перекладний вексель;
- в) варант;
- г) депозитарна розписка;
- д) депозитний сертифікат;
- е) валютний ф'ючерсний контракт;
- ж) простий вексель;
- з) облігація.

6. Цінні папери, розрахунки за якими можливі тільки грошовими коштами, – це:

- а) іменна банківська ощадна книжка;
- б) акція;
- в) облігація;
- г) чек;
- д) вексель;
- е) страхове свідоцтво;
- ж) ощадний сертифікат;
- з) депозитний сертифікат.

7. Цінні папери, які використовуються в операціях з первинного випуску (розміщення) є:

- а) товарами;
- б) не є товарами.

8. Якими законодавчими актами встановлюється порядок оподаткування операцій з торгівлі цінними паперами в Україні:

- а) Податковим кодексом України;
- б) Конституцією України;
- в) законом України "Про цінні папери та фондовий ринок"?

Тест 3. Пошук альтернативи

Необхідно відповісти "Так" або "Ні"

1. Облік залучених коштів, одержаних у результаті випуску облігацій підприємства, ведуть на рахунку "Довгострокові зобов'язання з облігацій"?
2. Форма, при якій власник встановлюється на підставі запису в системі ведення реєстру власників цінних паперів або, у разі депонування цінних паперів, на підставі запису за рахунками депо, – це *бездокументарна форма емісійних цінних паперів*?
3. Ринкові характеристики включають: *форму володіння*, форму випуску, форму власності і вид емітента, форму вкладення коштів, характер обігу і ступеня ризику вкладень, форму виплати доходу та ін.?
4. На всі цінні папери складають описи?
5. Похідні цінні папери – це бездокументарні форми вираження майнового права (зобов'язання), що виникає у зв'язку зі зміною ціни базового активу, тобто активу, що лежить в основі даного цінного паперу?
6. Цінний папір, що випускається поштучно або невеликими серіями, – це *неемісійні цінний папір*?
7. Конвертовані цінні папери – це цінні папери, які за певних умов обмінюються на інші види паперів того ж емітента?
8. Розмір випуску акції визначається величиною статутного капіталу акціонерного товариства та його збільшення?
9. Виготовлені бланки цінних паперів обліковуються на позабалансовому рахунку?

Практичні завдання

№ 1. При ліквідації акціонерного товариства в травні 2011 року громадянин Кравченко С. М. в обмін на акції цього товариства, які були придбані за ціною 3 000 грн, отримав майно вартістю 6 300 грн.

Визначити інвестиційний прибуток і величину оподаткованого доходу громадянина Кравченко С. М. за 2011 рік.

№ 2. Громадянином Петровим М. В. у 2010 році були реалізовані:

у лютому – пакет акцій номінальною вартістю 2 800 грн на суму 5 600 грн (акції придбані в 2005 році за ціною 2 000 грн);

у квітні – пакет акцій номінальною вартістю 3 200 грн на суму 4 600 грн (акції отримані в 2004 році у спадщину);

у вересні – пакет акцій номінальною вартістю 1 500 грн на суму 3 000 грн (акції отримані в процесі приватизації в обмін на приватизаційні сертифікати).

Визначити інвестиційний прибуток і величину оподаткованого доходу громадянина Петрова М. В. за 2010 рік.

№ 3. Громадянин Уткін А. І. 17 травня 2011 за 4 000 грн придбав пакет акцій (2 000 штук) номінальною вартістю 6 000 грн, 1 000 штук яких 31 жовтня 2011 реалізував за ціною 4 500 грн. Наступний пакет ідентичних акцій він придбав 17 листопада 2011 за ціною 2 800 грн.

Визначити загальний фінансовий результат від операцій з цінними паперами громадянина Уткіна О. І. за 2011 рік та величину витрат, перенесених на наступний рік.

№ 4. У 2011 році і в 1 кварталі 2012 року платник податку на прибуток, юридична особа, здійснив операції з цінними паперами на вторинному ринку цінних паперів. Обсяги операцій купівлі-продажу цінних паперів наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Обсяги операцій купівлі-продажу

№	Вид цінних паперів	Від'ємний фінансовий результат попереднього року	1 квартал 2011 р.	2 квартал 2011 р.	3 квартал 2011 р.	4 квартал 2011 р.	1 квартал 2012 р.
			Продано	Продано	Продано	Продано	Продано
			Куплено	Куплено	Куплено	Куплено	Куплено
1	Акції	10000	325000	132000	42000	102000	82000
			302000	102000	-	105000	42000
2	Облігації	50000	420000	120000	-	17000	500000
			580000	-	-		300000
3	Сертифікати ФОН		-	-	108000		204000
			-	84000	-	106000	-

Винагорода торговця цінними паперами складала за кварталами 18 000 грн; 5 800 грн; 4 500 грн; 12 000 грн; 25 000 грн відповідно.

За наслідками податкового обліку цих операцій скласти додаток ЦП до декларації з прибутку підприємства та сформулювати відповідні рядки декларації.

Тема 4. Вартісні характеристики цінних паперів та їх інвестиційні якості

Тест 1. Вибір правильної відповіді

1. *Дохідність цінних паперів передбачає:*

- а) отримання максимального прибутку;
- б) беззбитковість емісії цінних паперів;
- в) отримання мінімального прибутку;
- г) збереження і нагромадження багатства.

2. *Номінальна вартість цінного паперу визначається:*

- а) ринковою кон'юнктурою;
- б) покупцем;
- в) розрахунковою палатою фондової біржі.
- г) встановлюється емітентом довільно залежно від емісії.

3. *Балансова вартість цінного паперу залежить:*

- а) від прибутковості підприємства;
- б) від обсягу емісії цінних паперів;
- в) від фінансового стану підприємства;
- г) від забезпеченості цінних паперів капіталом емітента.

4. *Ліквідність цінних паперів визначається:*

- а) номінальною їх вартістю;
- б) балансовою вартістю;
- в) ставкою прибутку;
- г) здатністю перетворюватися у готівку без значних втрат для їх власника.

5. *Облігації внутрішніх місцевих позик характеризуються:*

- а) надійністю;
- б) низьким ризиком;
- в) прибутковістю;
- г) ризикованістю та ненадійністю.

6. *Розміщуючи свої активи у державні цінні папери комерційні банки:*

- а) збільшують ризикованість операцій;
- б) знижують ліквідність активів;
- в) ліквідують невідповідність між доходами та видатками;
- г) отримують високоліквідний і не ризиковий товар.

7. *Відкритий продаж цінних паперів характеризується тим, що:*

- а) коло покупців обмежується;
- б) процес продажу здійснюється протягом лічених хвилин;

- в) рівень дохідності визначається ринковою кон'юнктурою;
- г) продаж усім бажаючим, термін продажу не обмежується, рівень дохідності визначається емітентом.

8. Реалізація цінних паперів з дисконтом:

- а) інвестори купують державні цінні папери за ціною більшою від номінальної вартості;
- б) продають цінні папери за ринковою вартістю;
- в) різниця між ціною купівлі-продажу є дохід інвестора;
- г) інвестори купують цінні державні папери за ціною меншою від номіналу;
- д) гасять за номіналом;
- е) різниця між ціною купівлі-продажу є доходом власника паперів.

Тест 2. Виняток невідповідності

1. З якою метою розраховують фондові індекси:

- а) для визначення цін на акції;
- б) для розрахунку дивідендів на акції;
- в) для визначення обсягу емісії акцій;
- г) для визначення обсягу купівлі та продажу акцій при змінах кон'юнктури ринку.

2. Хеджування – це перенесення ризику від хеджера на:

- а) депозитарій;
- б) організатора торгів;
- в) іншого учасника ринку, що вступає в договірні відносини з хеджером.

3. Капіталізація біржового ринку цінних паперів – це:

- а) ринкова вартість всіх компаній, що входять до лістингу;
- б) середня величина компаній, що входять до лістингу;
- в) сукупність усіх компаній, що входять до лістингу.

4. Спред – це:

- а) розрив між мінімальною ціною пропозиції і максимальною ціною попиту на акцію;
- б) здатність цінного паперу швидко бути проданою без істотних втрат у ціні;
- в) відношення доходу, отриманого з акції, до витрат на її придбання.

5. "Блакитні фішки" – це акції:

- а) найбільш великих і надійних компаній;
- б) привілейовані акції;
- в) конвертовані акції.

6. Множення курсової вартості акцій акціонерного товариства на кількість акцій, які обертаються показує:

- а) капіталізацію товариства;
- б) власний капітал товариства;
- в) статутний капітал товариства.

Змістовний модуль 2. Особливості оцінювання цінних паперів у сучасних умовах

Тема 5. Теоретичні основи оцінки цінних паперів

Тест 1. Вибір правильної відповіді

1. Головний критерій для рейтингової оцінки цінних паперів:

- а) розмір обороту фірми;
- б) вартість активів фірми;
- в) прибутковість акціонерного капіталу;
- г) капіталізація фірми.

2. Модель "голова і плечі" вказує, що:

- а) на ринку спостерігаються незначні коливання;
- б) кон'юнктура підвищується;
- в) ринок має значні коливання кон'юнктури;
- г) суттєві зміни стану ринку.

3. Предмет фундаментального аналізу:

- а) прогноз кон'юнктури ринку;
- б) оцінка акцій емітента;
- в) інвестиційна привабливість ринку, поточна господарська діяльність фірми та прогноз її діяльності на майбутнє;
- г) ризики інвестування у підприємство.

4. Мета фундаментального аналізу:

- а) прогнозування майбутніх валових витрат підприємства;
- б) прогнозування майбутньої вартості цінного паперу;
- в) визначити ризикованість емісії цінних паперів;
- г) прогнозування майбутніх доходів емітента;
- д) дивідендів емітента;
- е) визначення балансової вартості цінного паперу.

5. Базові передумови фундаментального аналізу цінних паперів:

- а) можливість оцінити часову вартість цінного паперу;
- б) прогнозування майбутнього стану підприємства;
- в) стандартні методи аналізу;
- г) можливість оцінити внутрішню вартість та її наближення до ринкової вартості цінного паперу.

6. Теорії ціноутворення на ринку цінних паперів:

- а) технократична;
- б) фундаменталістська;
- в) ефективних ринків;
- г) інформаційна.

Тест 4. Термін-визначення

Знайдіть у правій колонці визначення термінів, зазначених у лівій колонці.

Методи оцінки цінних паперів

	<i>Метод</i>		<i>Зміст методу</i>
1	Експертний	1	За параметрами (інвестиційним характеристикам) цінного паперу задається діапазон нормативних значень, які оцінюються певною кількістю балів. Вартісна оцінка суми балів визначає рівень ціни
2	Аналітичний	2	Схематичне відображення впливу різних факторів на рівень ціни
3	Статистичний	3	Визначення загальної тенденції зміни кон'юнктури ринку певних видів цінних паперів
4	Індексний	4	За балансом визначають номінальну вартість акцій (статутний капітал) і облігацій (короткострокові та довгострокові позики), ринкову вартість (емісійний дохід) і ціну викупу (чисті активи). Визначення загальної тенденції зміни кон'юнктури ринку певних видів цінних паперів
5	Нормативно-параметричний	5	Системний аналіз складових елементів вартості цінного паперу і різноспрямованих факторів, які одночасно впливають на рівень кожного елементу
6	Балансовий	6	Статистичний аналіз із застосуванням середніх значень, індексів, дисперсії, варіації, кореляції, регресії і дюрації
7	Моделювання	7	Експертні оцінки фахівців за наявними тенденціям та можливими напрямками зміни вартості цінних паперів та їх узагальнення

Тема 6. Способи оцінки акціонерного капіталу

Тест 1. Вибір правильної відповіді

1. *Капіталізована вартість акцій акціонерного товариства визначає:*

- а) прибутковість акцій;
- б) балансову вартість акцій;
- в) співвідношення ринкової і балансової вартості акцій;
- г) ринкову вартість акцій акціонерного товариства.

2. *Віддача акціонерного капіталу:*

- а) показує темп зростання обороту фірми;
- б) показує зменшення валових витрат;
- в) характеризується темпом зростання прибутку;
- г) показує темп зростання вкладеного акціонерного капіталу.

3. *Співвідношення ринкової і балансової вартості акцій свідчить:*

- а) про підвищення прибутковості фірми;
- б) про скорочення невиробничих витрат;
- в) про збільшення обороту;
- г) про успіх або невдачу фірми.

4. *Прибуток на акцію визначає:*

- а) розмір доходу на акцію;
- б) визначає частку доходу, що йде на споживання;
- в) визначає частку доходу, що йде на нагромадження;
- г) визначається різницею між чистим прибутком і відсотками за кредит, віднесеної до емітованих акцій.

5. *Дивідендна віддача акцій розраховується відношенням:*

- а) дивіденду до обороту;
- б) дивіденду до валових витрат;
- в) дивіденду до чистого прибутку;
- г) дивіденду до ринкової вартості акції.

6. *Коефіцієнт "ціна – дохід" характеризує зв'язок:*

- а) між оборотом фірми та її валовими витратами;
- б) між прибутком від реалізації та валовими витратами;
- в) між номінальною та ринкової цінами на акції;
- г) між ринковою вартістю акції та прибутком.

7. *Коефіцієнт ліквідності акцій визначається:*

- а) відношенням прибутку підприємства до собівартості продукції;
- б) відношенням прибутку підприємства до обороту;

- в) відношенням валових витрат до валового доходу;
- г) відношенням загальної пропозиції до фактичного продажу акцій.

8. Коефіцієнт обігу акцій визначається:

- а) попитом на акції;
- б) відношенням дивідендів до прибутковості акцій;
- в) відношенням прибутку до обороту;
- г) відношенням фактичного обсягу продажу до капіталізованої вартості акцій.

9. Вартість акції з постійним дивідендом розраховується:

- а) відношенням прибутку від акції до витрат на її емісію;
- б) відношенням номінальної вартості до валових витрат;
- в) відношенням дивіденду до витрат на емісію;
- г) відношенням дивіденду до прибутковості акції даного типу.

Тест 3. Пошук альтернативи

Необхідно відповісти "Так" або "Ні"

1. Дохід на акцію, що формується за рахунок прибутку акціонерного товариства, що випустило акції, є дивідендом?
2. Право на випуск акцій мають лише акціонерні товариства?
3. Акція – це безстроковий цінний папір?
4. Граничне число акцій відповідного типу, яке може бути випущено підприємством додатково до вже розміщених акцій, – це оголошені акції?
5. Акціонерне товариство в рішенні про випуск облігацій може визначити порядок їх конвертації в акції?
6. Акціонери товариства мають переважне право придбання розміщуваних за допомогою відкритої підписки емісійних цінних паперів, конвертованих в акції, у кількості, пропорційній кількості належних їм акцій цієї категорії?
7. Статутний капітал акціонерного товариства поділений на звичайні і привілейовані акції?
8. Купівля акцій акціонерного товариства – це надання позики акціонерному товариству?
9. Акції, які дають право на участь в управлінні акціонерним товариством, – це звичайні акції?

10. Акціонерне товариство відповідає за зобов'язаннями своїх акціонерів?

11. Кожен новий акціонер несе відповідальність і за тими зобов'язаннями, які виникли до його вступу до товариства?

Практичні завдання

№ 1. Розрахувати ціну акції при умові: дивіденди на акцію незмінні і становлять 10 грн; ринкова дохідність акції за перший рік – 15 %; наступні три роки дохід на акцію збільшується на 2 % щорічно.

№ 2. Інвестор купує акції на 20 тис. грн і вносить 50 % маржу. Розрахувати прибуток і рентабельність операції, якщо ціни підвищилися у два рази. Ціна однієї акції 5 грн, кількість акцій у пакеті – 4 тис. шт.

№ 3. Оцініть вартість 4 % пакету акцій відкритого акціонерного товариства, чії акції котируються регулярно. Однак різниця між ціною, за якою їх пропонують до продажу, і ціною, за якою їх готові купувати, досягає більш 50 % ціни пропозиції. Обґрунтована ринкова вартість компанії, визначена методом накопичення активів (з урахуванням коригування кредиторської та дебіторської заборгованостей), становить 70 млн грн. Рекомендована для використання при необхідності інформація щодо характерних для цієї галузі (і компаній схожого розміру) знижок (премій), які можуть бути враховані при оцінці розглянутого пакета акцій, така: знижка за брак контролю – 28 %, премія за придбаний контроль – 38 %, знижка за нестачу ліквідності – 31 %, знижка, заснована на витратах з розміщення акцій на ринку – 13 %.

№ 4. Річний дивіденд на привілейовану акцію — 45 грн. Дисконтна ставка 10 %. Визначити ціну акції та як вона зміниться, якщо дисконтна ставка збільшиться до 4.

№ 5. Розрахувати ціну звичайної акції при таких умовах: дивіденд за 1 акцію – 5 грн. Дохідність ринку – 20 %.

№ 6. Інвестор купив акцію за 1 500 грн і через 100 днів продав за 1700 грн. За цей період на акцію був виплачений дивіденд у розмірі 150 грн. Визначте прибутковість операції інвестора.

№ 7. Визначте курс акції в момент її продажу. Акція номінальною вартістю 1 600 грн зі ставкою річного дивіденду 50 % придбана за подвійним номіналом і продана через рік, забезпечивши її власнику 0,7 грн доходу з кожної інвестованої гривні.

№ 8. Визначте кількість акцій фірми А, яке вона повинна випустити в обмін на викуповуються нею акції фірми Б. Ринкова вартість акції фірми А складає 50 грн. Ринкова вартість акції фірми Б становить 10 грн. При викупі акцій фірми Б акціонерам цієї фірми робиться пропозиція з боку фірми А про включення в ціну викупу акції премії в розмірі 10 % її ринкової вартості. Загальна кількість акцій фірми Б – 150 тис. од.

Тема 7. Особливості проведення оцінки облігацій

Тест 1. Вибір правильної відповіді

1. Емісійна цінний папір, що закріплює права її власника на отримання в передбачений термін від номінальної вартості і зафіксованого відсотка від цієї вартості або іншого майнового еквівалента, – це:

- а) вексель;
- б) облігація;
- в) чек.

2. Власники облігацій акціонерного товариства є щодо нього:

- а) кредиторами;
- б) партнерами;
- в) власниками.

3. Різниця між номінальною вартістю облігації та реально сплаченої за неї ціною, яка менше номіналу, – це:

- а) премія;
- б) дисконт;
- в) спред.

4. Облігації, що випускаються під заставу конкретного майна, землі або цінних паперів, що належать емітенту, – це:

- а) забезпечені облігації;
- б) конвертовані облігації;
- в) купонні облігації.

5. Облігації, які не забезпечуються жодною заставою, – це:

- а) незабезпечені облігації;
- б) конвертовані облігації;
- в) купонні облігації.

6. Обмін конвертованої облігації на звичайну акцію вигідний:

- а) у всіх випадках;

б) якщо облігаційна вартість більше конверсійної;

в) якщо облігаційна вартість менше конверсійної.

7. Частина облігаційного сертифіката, яка при відділенні від сертифіката дає власнику право на отримання доходу, – це:

а) купон;

б) алонж;

в) аваль.

8. Щодо якої суми встановлюються відсотки за облігаціями:

а) щодо курсової вартості облігації;

б) щодо номіналу облігації незалежно від їх курсової вартості;

в) щодо суми, спеціально обумовленої умовами випуску облігацій.

9. Загальний дохід облігації може складатися з:

а) періодично виплачуваних відсотків або дисконту, зміни вартості облігації за відповідний період, доходу від реінвестицій;

б) частки участі власника облігації у власному капіталі емітента облігації та зміни вартості облігації за відповідний період;

в) періодично виплачуваних відсотків і зміни вартості облігації за відповідний період.

10. При розподілі прибутку акціонерного товариства першим отримає доходи власник:

а) облігації акціонерного товариства;

б) привілейованої акції;

в) звичайної акції.

Тест 2. Виняток невідповідності

1. Тип облігації:

а) забезпечена і незабезпечена;

б) купонна і дисконтна;

в) конвертована і неконвертована;

г) звичайна і привілейована;

д) грошова і товарна;

е) проста і перекладна;

ж) державна, муніципальна та корпоративна;

з) відкличні і безвідкличні.

2. Функції облігації:

- а) інструмент для залучення позикових коштів;
- б) вкладення з метою отримання доходів;
- в) вкладення з метою конвертації в акцію;
- г) засіб застави;
- д) інструмент для управління капіталом товариства з обмеженою відповідальністю;
- е) інструмент для реінвестицій;
- ж) розрахунковий засіб;
- з) посвідчення депозитного вкладу.

3. Облігація має базові характеристики:

- а) номінал;
- б) курс;
- в) пункт;
- г) ставку дивіденду;
- д) купон;
- е) дисконт;
- ж) відсоток;
- з) масу дивіденду.

4. Операції з облігацією на ринку цінних паперів – це:

- а) емісія;
- б) звернення;
- в) спліт;
- г) консолідація;
- д) виплата дивідендів;
- е) застава;
- ж) одержання страхових внесків;
- з) виплата відсотків.

5. Забороняється випускати облігації:

- а) для розширення виробництва;
- б) для підвищення прибутковості підприємства;
- в) для збільшення власного капіталу;
- г) для формування статутного фонду емітента та покриття збитків.

6. Емісія цільових облігацій передбачає:

- а) збільшення прибутку;

- б) закупівлю додаткової сировини;
- в) купівлю додаткового обладнання;
- г) погашення облігацій за рахунок товарів, які виробляє емітент.

7. Основні відмінності між акцією та облігацією полягають у тому, що облігація:

- а) є борговою розпискою емітента;
- б) є терміновим цінним папером;
- в) є безстроковим цінним папером;
- г) може погашатися не тільки грошовими коштами;
- д) є емісійним цінним папером;
- е) є більш цінним папером, ніж акція;
- ж) може бути продана тільки один раз;
- з) не пов'язана з ризиком.

Тест 3. Пошук альтернативи

Необхідно відповісти "Так" або "Ні"

1. Облігація – це позика, що надається покупцем облігації державі або підприємству, видало облігацію?
2. На відміну від акції облігації дають право на участь в управлінні акціонерним товариством їх власникам?
3. Дохід по облігаціях виграшних позик представлений у вигляді товару або послуг, під які вони були випущені?
4. Курс облігації визначається у відсотках до номіналу шляхом ділення ринкової ціни облігації на номінальну ціну облігації?
5. Чи може суспільство передбачити можливість дострокового погашення облігацій за бажанням їх власників?
6. Номінальна вартість усіх випущених товариством облігацій не повинна перевищувати розмір статутного капіталу товариства або величину забезпечення, наданого товариству третіми особами для мети випуску облігацій?
7. Розміщення облігацій підприємством допускається після повної оплати статутного капіталу товариства?
8. Розміщення облігацій без забезпечення допускається не раніше третього року існування товариства та за умови належного затвердження до цього часу двох річних балансів суспільства?

9. Товариство може розміщувати облігації з одноразовим строком погашення або облігації з терміном погашення за серіями у визначені терміни?

10. Погашення облігацій може здійснюватися у грошовій формі або іншим майном відповідно до рішення про їх випуск?

Тест 4. Термін-визначення

Знайдіть у правій колонці визначення термінів, зазначених у лівій колонці.

1	Облігація	1	Облігації, що не забезпечуються нерухомістю
2	Купон	2	Облігації, що випускаються під заставу і забезпечує нерухомістю емітента або довірчою власністю інших компаній
3	Конвертовані облігації	3	Облігація, дохід за якою виплачується при погашенні шляхом нарахування відсотків до номіналу без щорічних виплат
4	Забезпечені облігації	4	Відношення ринкової ціни облігації до її номіналу, виражене у відсотках
5	Незабезпечені облігації	5	Облігації, які дають власнику право обмінювати їх на звичайні акції того ж емітента у відповідності з умовами конверсійної привілеї
6	Курс облігації	6	Облігації, за якими регулярно проводиться виплата відсотків, а термін викупу конкретно не визначений
7	Облігація з нульовим купоном	7	Частина облігаційного сертифіката, яка при відділенні від сертифіката дає власнику право на отримання відсотка
8	Консоли	8	Цінний папір, що засвідчує право її власника на отримання від особи, що випустив її, в передбачений нею термін номінальної вартості цінного паперу або іншого майнового еквівалента

Практичні завдання

№ 1. Визначити вартість дисконтної облігації номіналом 100 грн і терміном обігу два роки при необхідній ставці прибутковості 15 %.

№ 2. Господарюючий суб'єкт випустив облігацію. Номінал облігації 8 тис. грн, термін обігу – 2 роки. Емітент продав облігацію за 6 тис. грн. Розрахуйте річну дисконтну відсоткову ставку.

№ 3. 10 січня 2008 року підприємство "Співдружність" придбало облігації підприємства "Зоря". При цьому номінальна вартість придбаних

облігацій становить 5 000 грн, ціна їх придбання – 5 560 грн. Процентна ставка за облігаціями – 6 % річних. Термін погашення облігацій настає через п'ять років. У цьому випадку інвестиції здійснено з метою їх утримання до погашення. Розрахувати:

- 1) суму премії;
- 2) ефективну ставку відсотка;
- 3) визначити річну суму амортизації премії;
- 4) відобразити в обліку облігації, придбані з премією.

Розрахунок амортизації премії за інвестиціями в облігації

Дата	Номінальна сума відсотка, грн	Сума відсотка за ефективною ставкою, грн	Сума амортизації, грн	Амортизована собівартість інвестицій, грн
10.01.08	-	-	-	5560
31.12.08				
31.12.09				
31.12.10				
31.12.11				
31.12.12				

№ 4. Оцініть поточну вартість облігації номіналом 10 тис. грн з купонною ставкою 10 % річних і терміном погашення через 7 років, якщо ринкова норма прибутку дорівнює 9 %. Купон виплачується 1 раз на рік.

№ 5. Номінал облігації 1 млн грн, Купон 20 %, виплачується 2 рази на рік, до погашення залишається 3 роки. На ринку прибутковість на інвестиції з рівнем ризику, відповідним цій облігації, оцінюється в 18 %. Визначте поточну вартість облігації.

№ 6. Вирішіть, чи слід проводити обмін конвертованої облігації на звичайну акцію. Облігаційна вартість конвертованої облігації складає 5 тис. грн. Ринковий курс акції 1 тис грн. Коефіцієнт конверсії облігації – 3,5.

№ 7. Розрахуйте облігаційну і конверсійну вартість конвертованої облігації; визначте нижню межу ринкової ціни цієї облігації і зробіть висновок, чи слід проводити обмін облігації на звичайні акції. Акціонерне товариство випустило 20 % конвертовану облігацію з терміном погашення 5 років. Номінальна ціна облігації – 500 грн. Через 1 рік облігація може обмінюватися на 4 звичайні акції з номіналом 100 грн. Ринкова прибутковість неконвертованій облігації – 40 %. Ринкова ціна звичайної акції – 150 грн.

№ 8. Перелічіть поточну ціну купонної облигації, якщо виплачуваний по ній річний дохід становить 8 тис. грн, а ринкова прибутковість – 15 %.

Тема 8. Особливості проведення оцінки векселів

Тест 1. Вибір правильної відповіді

1. *Зобов'язання боржника сплатити певну суму грошей у встановлений термін одержувачу грошей або за його наказом будь-якій іншій особі – це:*

- а) вексель;
- б) акція;
- в) коносамент.

2. *Предметом вимоги за векселем можуть бути:*

- а) речі, включаючи гроші та цінні папери, а також майнові права;
- б) гроші і цінні папери;
- в) гроші.

3. *Векселі можуть бути виставлені до оплати:*

- а) тільки на певну дату;
- б) за пред'явленням, у встановлений проміжок часу від пред'явлення, у встановлений проміжок часу від дати складання, на визначену дату;
- в) на певну дату, у встановлений проміжок часу від дати складання.

4. *Як називається передавальний напис на векселі:*

- а) акцепт;
- б) алонж;
- в) індосамент?

5. *Індосамент, здійснений на цінному папері:*

- а) переносить усі права, посвідчені цінним папером, на особу, якій або за наказом якої передаються права на цінний папір;
- б) є порукою, за якою доручена особа приймає на себе субсидіарну відповідальність за оплату цінного паперу перед її власником;
- в) є згодою на оплату цінного паперу.

6. *Як називається додатковий лист до векселя:*

- а) акцепт;
- б) аваль;
- в) алонж?

7. *Якому з перелічених термінів найбільш близьке поняття "індосамент":*

- а) цесія;
- б) акцепт;
- в) аваль?

8. Передоручений індосамент:

а) не переносить право власності на вексель від індосанта до індосата і означає тільки те, що векселетримач доручає отримання платежу за векселем іншій особі;

б) містить запис про передачу векселя, але не містить найменування юридичної особи, на користь якої він учинений;

в) містить вказівку на особу, якою чи за наказом якої має бути здійснене виконання.

9. Аваль – це:

а) порука, гарантія, за якою доручена особа приймає на себе відповідальність за оплату векселя перед його власником;

б) прикріплений до векселя додатковий лист, на якому відбуваються передавальні написи;

в) передавальний напис.

Тест 2. Виняток невідповідності

1. Операції з векселями:

- а) сплати;
- б) дисконт;
- в) депонування;
- г) інкасування;
- д) доміцилювання;
- е) виплата дивідендів;
- ж) акцепт;
- з) індосування.

2. Учасники вексельного обігу:

- а) трасант;
- б) акцептант;
- в) аваліст;
- г) ремітент;
- д) емітент;
- е) індосант;
- ж) реєстратор;
- з) трасат.

3. Обов'язковими реквізитами векселя є:

- а) строк платежу;
- б) фраза про нарахування відсотків на вексельну суму;
- в) дата і місце складання векселя;
- г) вексельна сума цифрами і прописом;
- д) просте і нічим не обумовлене зобов'язання або вимогу заплатити певну суму;
- е) вексельна мітка;
- ж) ставка дивіденду;
- з) найменування і підпис платника за переказним векселем;
- і) підпис того, хто видає документ (векседавця);
- к) вказівка угоди, що послужила підставою для виписки векселя.

4. Види індосаменту:

- а) бланковий;
- б) іменний;
- в) гарантійний;
- г) передоручений;
- д) заставний;
- е) грошовий;
- ж) безоборотний;
- з) оборот без витрат.

5. Функції векселя:

- а) розрахункова;
- б) отримання доходу на вкладений капітал;
- в) спосіб оформлення комерційного кредиту;
- г) регулююча;
- д) забезпечувальна;
- е) контрольна;
- ж) перерозподільна;
- з) страхування кредитних ризиків.

6. Аллонж – це:

- а) порука, гарантія, за якою доручив особа приймає на себе відповідальність за оплату векселя перед його власником;
- б) прикріплений до векселя додатковий лист, на якому відбуваються передавальні написи;
- в) передавальний напис.

Тест 3. Пошук альтернативи

Необхідно відповісти "Так" або "Ні"

1. Зобов'язання боржника сплатити певну суму грошей у встановлений термін одержувачу грошей або за його наказом будь-якій іншій особі, яка пред'явила вексель до оплати, – це тратта?

2. Наказ кредитора (трасанта) боржнику (трасату) сплатити в зазначений термін певну суму грошей третій особі або пред'явнику, – це переказний вексель?

3. Векселі, придбані за номіналом, але припускають отримання відсотка, – це відсоткові векселі?

4. Векселі, що мають згоду платника на його оплату, – це акцептовані векселі?

5. Порука, гарантія, за якою доручена особа приймає на себе відповідальність за оплату векселя перед його власником, – це аваль?

6. Аллонж – це прикріплений до векселя додатковий лист, на якому відбуваються передавальні написи?

7. Різниця між ціною придбання та ціною погашення векселя називається дисконтом?

8. Чи є вексель емісійним цінним папером?

9. Ремітент – це перший власник векселя; одержувач переказного векселя?

10. На бланковому індосаменті вказується конкретна особа, якій передається вексель?

Практичні завдання

№ 1. Розрахувати вартість векселя на 2,5 млн грн. Тривалість дії векселя 120 днів, прибуткова знижка – 12 %.

№ 2. Номінал дисконтного векселя – 2 млн грн, дисконт 25 %, число днів з моменту купівлі векселя до його погашення – 55 днів. Визначити розмір знижки.

№ 3. Номінал векселя – 200 тис. грн. За векселем нараховуються 15 % річних. З початку нарахування відсотків до моменту пред'явлення векселя до оплати пройшло 45 днів. Визначити суму нарахованих відсотків і загальну суму, яку власник векселя отримає при його погашенні.

№ 4. Номінальна ціна векселя – 1,2 млн грн. Банк купує його, виплачуючи 1 млн грн за 6 місяців до настання терміну платежу за векселем. Визначити обліковий відсоток і облікову ставку за вексельним кредитом.

№ 5. Номінал процентного векселя 100 тис. грн. За векселем нараховується 20 % річних, період з моменту початку нарахування відсотків до погашення паперу дорівнює 50 дням. Визначте прибутковість операції для інвестора, якщо він купить вексель за 20 днів до погашення за ціною 100,5 тис. грн.

№ 6. У комерційний банк надійшов вексель від підприємства на суму 16 млн грн за 4 місяці до закінчення терміну його погашення. Облікова ставка НБУ – 12 %. Яка сума буде виплачена банком під вексель?

Тема 9. Оцінка похідних цінних паперів

Тест 1. Вибір правильної відповіді

1. *Доходи інвестиційної компанії становлять:*

- а) доходи від виконаних робіт та послуг;
- б) доходи від створення нових технологій;
- в) доходи від реконструкції підприємств;
- г) доходами є дивіденди та прибутки від операцій з цінними паперами.

2. *Інвестиційний фонд має право:*

- а) випускати облігації та векселі;
- б) тримати на руках понад 10 % цінних паперів одного емітента;
- в) інвестувати у цінні папери одного емітента понад 5 % своїх активів;
- г) зазначені попередні дії фонду не дозволяється здійснювати.

3. *Варант дозволяє його власнику:*

- а) обмінювати його на прості облігації;
- б) обмінювати: його на конверсійні облігації;
- в) купити привілейовану акцію за обумовлену ціну;
- г) купити просту акцію за обумовлену ціну.

4. *Ф'ючерсний контракт дає право:*

- а) купити товар з негайною поставкою;
- б) продати товар з негайним відвантаженням споживачу;
- в) виконати контрактні зобов'язання;
- г) дає право купити або продати відповідні фінансові інструменти з поставкою у майбутньому.

5. *Форвардний контракт має такі особливості:*

- а) партнери у контракті знеособлені;
- б) права і обов'язки можуть відступатися;
- в) емітент і гарант-розрахункова палата;
- г) усі відповіді неправильні.

6. Форвардний контракт може бути ліквідований шляхом:

- а) відмови однієї із сторін від угоди без згоди іншої;
- б) відкупу контракту емітентом;
- в) здійсненням поставки відповідно до угоди;
- г) відкупу або здійсненням поставки відповідного фінансового інструменту.

7. Передача зобов'язань за форвардним контрактом здійснюється:

- а) при закінченні терміну дії контракту він може бути переданий іншій особі;
- б) зміни до форвардного контракту вносяться його продавцем без узгодження з іншою стороною;
- в) передача зобов'язання за форвардним контрактом забороняється;
- г) до закінчення терміну його дії у будь-який час без погодження з іншою стороною.

8. Ф'ючерсні ціни визначаються:

- а) методом викрику у процесі купівлю продажу товару;
- б) керівниками біржі;
- в) розрахунковою палатою;
- г) наказами клієнтів.

9. Опціон на продаж – це:

- а) опціон, який дає право покупцю, але не обов'язок, купити певний пакет цінних паперів за відповідною ціною протягом терміну дії цього опціону;
- б) опціон, який дає право покупцю, але не обов'язок, продати певний пакет цінних паперів за відповідною ціною протягом терміну дії цього опціону;
- в) комбінація опціону на продаж і на купівлю, який дозволяє його покупцю купити або продати цінні папери за відповідною ціною.

10. Поява ф'ючерсних ринків пояснюється такими причинами:

- а) потребою ліквідних ринків для спекулянтів;
- б) потребою товаровиробників захистити свої цільові ціни;
- в) державним регулюванням, яке забороняло неорганізовану торгівлю спекулянтів;
- г) відмовою банків у видачі кредитів без страхування цін.

Тест 2. Виняток невідповідності

1. Передача зобов'язань за форвардним контрактом здійснюється:

а) при закінченні терміну дії контракту він може бути переданий іншій особі;

б) зміни до форвардного контракту вносяться його продавцем без узгодження з іншою стороною;

в) передача зобов'язання за форвардним контрактом забороняється;

г) до закінчення терміну його дії у будь-який час без погодження з іншою стороною.

2. Ф'ючерсна ціна контракту співпадає з ціною зіткнення опціону і такий опціон називають:

а) при грошах" "Без грошей";

б) "при своїх";

в) закінченим.

3. Опціон привабливий для інвестора, бо:

а) обіцяє великий прибуток;

б) має незначний ризик;

в) дає можливість отримати премію авансом;

г) має високий показник левериджу.

4. Розрахункова палата вимагає від клієнтів початкову маржу, для того, щоб:

а) клієнт здійснив часткову сплату за контракт;

б) компенсувати витрати біржі на здійснення операцій купівлі-продажу;

в) гарантувати виконання угоди;

г) сплатити за комісійні послуги брокерам.

5. Опціон дає право власнику:

а) купити або продати вексель за ціною, що встановлює його власник;

б) купити або продати варант протягом визначеного часу;

в) купити або продати ф'ючерс за обумовлену ціну протягом визначеного часу;

г) купити або продати будь-який товар за визначену ціну протягом визначеного часу.

6. Опціон, який може бути виконаний у фіксований період часу, а не в конкретну дату, має:

а) американський стиль;

б) європейський стиль.

7. Опціон, який дає право покупцю, але не обов'язок, купити певний пакет цінних паперів за відповідною ціною протягом терміну дії цього опціону, – це:

- а) опціон на покупку;
- б) опціон на продаж;
- в) стелаж.

8. Опціон на продаж – це:

а) опціон, який дає право покупцю, але не обов'язок, купити певний пакет цінних паперів за відповідною ціною протягом терміну дії цього опціону;

б) опціон, який дає право покупцю, але не обов'язок, продати певний пакет цінних паперів за відповідною ціною протягом терміну дії цього опціону;

в) комбінація опціону на продаж і на купівлю, який дозволяє його покупцю купити або продати цінні папери за відповідною ціною.

9. Ф'ючерсним ринкам потрібні спекулянти, бо вони:

- а) підвищують ліквідність ринків;
- б) сприяють процесу ціноутворення;
- в) полегшують хеджування;
- г) усі відповіді правильні (неправильні).

Практичні завдання

№ 1. Визначити внутрішню та часову вартість опціону. Дані для розрахунку: поточний курс акції – 200 грн, ціна виконання опціону – 150 грн, премія за опціон – 60 грн.

№ 2. Припустимо, ви купили шестирічний 8-ми % ощадний сертифікат вартістю 10 000 грн. Якщо відсотки нараховуються щорічно, яку суму ви отримаєте по закінченні контракту?

№ 3. Фінансовий менеджер підприємства запропонував вам інвестувати ваші 50 000 грн в його підприємство, пообіцявши повернути вам 60 000 грн через два роки. Маючи інші інвестиційні можливості, ви повинні з'ясувати, яка процентна ставка прибутковості запропонованого вам варіанта.

№ 4. Вам пропонують інвестувати гроші з гарантією подвоїти їхню кількість через п'ять років. Яка процентна ставка прибутковості такої інвестиції?

№ 5. Фірма випустила 3-х річну облігацію номіналом – 3 000 грн, ставка ринку 10 %, купонна ставка облігації 12 %. Розрахувати вартість облігації.

Примітка: % фактор теперішньої вартості ануїтету – 2,99. Коефіцієнт дисконту – 0,07.

Рекомендована література

Берlach А. І. Організаційно-правові основи біржової діяльності : навч. посіб. / А. І. Берlach, Н. А. Берlach, Ю. В. Ілларіонов. – К. : Фенікс, 2000. – 336 с.

Білошапка В. Розробка емісійної стратегії підприємств / Білошапка В. // Цінні папери України. – 2002. – № 22. – С. 7.

Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – № 18, № 19–20, № 21–22. – Ст. 144.

Есипов В. Е., Оценка бизнеса. / Есипов В. Е., Маховикова Г. А., Терехова В. В. – СПб. : Питер, 2002. – 416 с.

Конституція України. – Х. : Ранок, 2000. – 48 с.

Кравченко Ю. Я. Рынок ценных бумаг : курс лекций. / Кравченко Ю. Я. – К. : Вира-Р, 2002. – 368 с.

Мендрул О. Г., Ринок цінних паперів : навч. посіб. / Мендрул О. Г., Шевчук І. А. – К. : КНЕУ, 1998. – 216 с.

Мендрул О. Р., Фондовий ринок: операції з цінними паперами : навч. посіб. / Мендрул О. Р., Павленко І.А. – 2-ге вид., доповн. та перероб. – КНЕУ, 2006. 156 с.

Мозговий О. М. Фондовий ринок : навч. посібн. / Мозговий О. М. – КНЕУ, 2002. – 316 с.

Оценка имущества и имущественных прав в Украине : монография / под ред. Н. П. Лебедь. – К. : ООО "Информационно-издательская фирма "Принт -Экспресс", 2003. – 716 с.

Податковий кодекс України № 2756-VI 2.12. 2010 р. // Голос України. – 2010 р. – № 229-230.

Посполітак В. Правове регулювання ринку цінних паперів у Цивільному та Господарському кодексах України: поняття та класифікація / Посполітак В. // Юстиніан. – 2004. – № 1. – С. 16–21.

Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні : Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1996. – № 51. – Ст. 292.

Про інвестиційну діяльність : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 47. – Ст. 646.

Про оподаткування прибутку підприємств : Закон України від 01.03.2006 № 334/94-вр // ВВР. – 2006.

Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 448/96.

Роїна О. М., Оцінка майна та майнових прав : нормативна база. / Роїна О. М. – К. : КНТ, 2005. – 336 с.18.

Румянцев С. Тенденції розвитку ринку акцій / Румянцев С. // Цінні папери України. – 2002. – № 8(197). – С. 23.

Стеценко Б. Способи розміщення емісії акції та можливості їх використання в Україні / Стеценко Б. // Цінні папери України. – 2009. – № 32. – С. 4–5.

Стеценко Б. Структура акціонерної власності та її вплив на управління / Стеценко Б. // Цінні папери України. – 2001. – № 3(143). – С. 8–9.

Царев В. В. Оценка стоимости бизнеса. Теория и методология : учебн. пособ. для студентов вузов / В. В. Царев, А. А. Кантарович. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2007. – 576 с.

Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – № 40-44. – ст. 356.

Чемодуров О. М. Оцінка облігацій на вторинному ринку / Чемодуров О. М. // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 1. – С. 83 – 91.

Шапран В. Банки на ринку корпоративних цінних паперів оточення / Шапран В. // Економіст. – 2004. – № 11. – С. 60–65.

Шелудько В. М. Фінансовий ринок : підручник / Шелудько В. М. / К. : Знання , 2006. – 535 с.

Шкільняк М. Практика та проблеми управління акціонерними товариствами / Шкільняк М. // Регіональна економіка. – 2008. – № 3.– С. 138–147.

Шулежко М. Нормативне регулювання ринку цінних паперів / Шулежко М. // Економіка АПК. – 2004. – № 7. – С. 89–92

Ресурси мережі Інтернет

Контракти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kontrakty.com.ua/>.

Ліга Бізнес Інформ. – Режим доступу : www.liga.net.

Макроекономічна ситуація, поточні тенденції періоду (за відповідні періоди) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.

Нормативні акти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nau.kiev.ua/.

Сервер Верховної Ради України – Режим доступу : www.rada.gov.ua/.

Українське право [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrpravo.com/.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Практикум з навчальної дисципліни
"ОЦІНКА ЦІННИХ ПАПЕРІВ"
для студентів спеціальності
8.03050901 "Облік і аудит"
денної форми навчання

Укладачі: **Єфремова** Людмила Володимирівна
Єфремов Сергій Леонідович

Відповідальний за випуск **Сердюков К. Г.**

Редактор **Бутенко В. О.**

Коректор **Бриль В. О.**

План 2013 р. Поз. № 16.

Підп. до друку

Формат 60x90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.

Ум.-друк. арк. 2,75. Обл.-вид. арк. 3,44. Тираж

прим. Зам. №

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи

Дк № 481 від 13.06.2001 р.